

Handläggare
Monica Hector
Telefon: 0850829765**Till**
Stadsbyggnadskontoret

Vinsta-Johannelund, inbjudan till programsamråd, 2019-12309

Med anledning av stadsbyggnadskontorets remiss av rubricerat ärende vill Skönhetsrådet anföra följande.

Beslut

Skönhetsrådet ställer sig i huvudsak positivt till programförslaget med erinran bl.a. om hushöjder i området och ett fortsatt arbete i syfte att bevara av kulturhistorisk och arkitektonisk värdefulla byggnader.

Ärendet

Stadsbyggnadskontoret har upprättat ett program i syfte att utreda förutsättningar för stadsutveckling av Vinsta-Johannelund. Det skulle innebära att Vinsta verksamhetsområde omvandlas till en stadsdel som ska innehålla mellan 3 500 och 4 000 bostäder, cirka 3 000 arbetsplatser samt skolor, parker och torg. Området i anslutning till tunnelbanestationen Johannelund studeras som en möjlig bytespunkt för kollektivtrafik med en ny bussterminal. Programmet bygger på fyra arkitektoniska idéer som tillsammans ska ge vägledning under omvandlingsprocessen då området förvandlas från verksamhetsområde till blandstad:

- Vänd utåt och integrera
- Sammanhållen och anpassad skala med centrummarkering, landskap som landmärke
- Koppla samman grönska
- Karaktärsfull kulturhistoria

Skönhetsrådet anser att stadsbyggnadskontoret utarbetat ett ambitiöst program för området som rådet i hög utsträckning ställer sig positivt till och stöder. Programmets arkitektoniska idéer att vända den nya stadsdelen utåt och därmed göra det möjligt att integrera den med omkringliggande områden anser rådet vara rätt förhållningssätt, liksom att koppla samman grönskan. Rådet finner exempelvis att det är viktigt att bevara området med högst naturvärden som park. Rådet ställer sig också mycket positivt till inriktningen att bevara karaktärsfull kulturhistoria.

Området planeras som en relativt tät stadsmiljö. Fokus i det fortsatta arbetet bör vara att skapa en stadsdel som inte upplevs som för trång och där stadsmiljön påverkas negativt av alltför höga byggnader. I vissa delar anser rådet t.ex. att de redovisade byggnadshöjderna är för höga sett till området och platsen. Mot Bergslagsvägen föreslås bebyggelsen uppföras i sju våningar vilket rådet således anser alltför högt. En hög bebyggelse avskärmar området från Vällingby och överensstämmer därmed inte med en av programmets grundläggande idéer att vända stadsdelen utåt och integrera den med omgivande stadsdelar. Rådet är förstått medvetet om att Bergslagsvägen och de av- och påfarter som tillkommer för Förbifart Stockholm i hög grad är en barriär. Enligt rådet är det dock viktigt den nya stadsdelen inte uppfattas som enklav med för området för höga byggnader som avskärmar i stället för att bjuda in till rörelser mellan stadsdelarna. Rådet ser också planeringen av området vid Johannelunds tunnelbana och den centrala delen som problematisk. Inte minst måste in- och utfarten till Förbifart Stockholm hanteras så att inte barriäreffekten blir alltför påtaglig.

Det Skönhetsrådet framför allt vänder sig mot i denna del av programmet är det planerade höghuset som ska markera centrum. I stadsdelar planerade framför allt på 1940- och 50-talen var kvarters- och gatustrukturen inte rätvinklig till skillnad från innerstadens strikta rutnät. Gatustrukturen fick i ytterstaden en friare och till terrängen mer anpassad dragning. I dessa stadsdelar blev höghuset ett sätt att markera centrumbildningen och byggnaden tjänade därmed som ett riktmärke, något att ta sikte på, och som fungerade väl när övrig bebyggelse hade en betydligt lägre skala. Arbetsplatsområdet Vinsta-Johannelund är strikt planerat i en rutnätsstruktur med tydliga kvartersbildningar. I enlighet med de principer som tidigare använts i ytterstaden finns det därmed, enligt rådets uppfattning, inte behov av något högt hus som markerar områdets centrum. Närheten till Hässelby slott och den kulturmiljö som finns direkt söder om tunnelbanestationen gör det dessutom direkt olämpligt att tillföra ett högt hus på platsen eftersom det skulle komma att göra ett stort intrång, inte minst visuellt i gårdsmiljön.

I det fortsatta arbetet anser rådet att en mer djupgående analys av byggnadernas kulturhistoriska värden bör tas fram. I området finns ett flertal såväl intressanta som värdefulla byggnader och rådet förutsätter att flertalet av dessa kan bevaras. Att hitta nya användningsområden, eller kanske i vissa fall möjliggöra på- eller tillbyggnader som tillför nya värden, bör därför prioriteras i det fortsatta planarbetet.

Rådet till skydd för Stockholms skönhet

10535 Stockholm
Telefon 0850829765
Växel 08-50829000
monica.hector@stockholm.se
stockholm.se/skonhetsradet

Förutom att rivningar innebär resursslöseri och ger negativ klimatpåverkan tillför redan befintliga byggnader stora arkitektoniska och upplevelsemässiga kvaliteter till ett i övrigt omvandlat område. Stadsdelen blir mindre monoton i sitt gestaltningsmässiga uttryck när byggnader från olika tidsepoker blandas. Planeringen av Slakthusområdet kan, anser rådet, i detta avseende tjäna som förebild eftersom byggnader från olika epoker bevaras vilket möjliggör förståelse för områdets bakgrund och tillkomst. Likaså är en god avvägning mellan bostadshus och byggnader som rymmer olika verksamheter viktig för en god livsmiljö och trivsamt stadsdel.

Skönhetsrådet utgår ifrån att stadsbyggnadskontoret har en hög ambitionsnivå när det gäller att skapa frityor för såväl förskolebarn som skolelever. Frityorna bör vara kopplade till respektive fastighet i stället för att utgå från att det finns grönytor i förskolans eller skolans närhet. I ett ytterstadsområde som detta finns det goda förutsättningar att nå frityor som överstiger 20 kvm per barn. Rådet vill således se att stadsbyggnadskontoret i betydligt högre utsträckning än vanligt försöker förhålla sig till Boverkets rekommendationer. Genom åren har rådet tagit del av och yttrat sig över många stadsutvecklingsprojekt. En lärdom genom åren är att staden bör behålla mark inom det aktuella området för framtida behov. Inte minst har utbyggnaden av Hammarby sjöstad, Årstadal och nu senast Annedal visat att planeringen av respektive område brustit när det gäller möjligheten att i ett senare skede kunna tillföra t.ex. förskolor och skolor utan att parkmark och värdefulla grönstrukturer tas i anspråk. Enligt rådet bör exploateringskontoret och stadsbyggnadskontoret därför gemensamt verka för att det i stadsutvecklingsområden sparas mark som på sikt kan användas för att stärka framtida behov av vård, skola eller omsorg. Ett avslutande medskick är att stadsbyggnadskontoret i det fortsatta planarbetet bör verka för mobilitetslösningar på områdesnivå.

Rådet till skydd för Stockholms skönhet

10535 Stockholm
Telefon 0850829765
Växel 08-50829000
monica.hector@stockholm.se
stockholm.se/skonhetsradet

Digitala signaturer

Detta dokument har signerats digitalt av följande personer

Namn	Datum
Magnus Henrik Erkki,Nerlund	2022-05-19
Inga Margareta,Varg	2022-05-19